

תנועת הרישום של יעל בלבן

יום שלישי 02 בפברואר 2010 03:00 מאת: סמדר שפי
תגיות: יעל בלבן, סמדר שפי

יעל בלבן מציגה רישומים אינטנסיביים ואלגנטיים, המטעינים את גלריה כברי בתחושה של מתח וקצב

"מצב אוטו-אימוני"

תצלומים: ורהפטיג-ונציאן

בגלריה הקטנה של קיבוץ כברי מוצגת התערוכה היפה, האינטנסיבית והאלגנטית של יעל בלבן. מקצת העבודות מכסות קירות שלמים, מקיפות את העמוד הניצב כמעט במרכז החלל ובחלקן העליון מתקפלות מעט, כמעט קורסות. הן מטעינות את הגלריה בתחושה של מתח וקצב.

שם התערוכה, "**התקפת רישום**", מעורר בהכרח הרגשה של תוקפנות, התפרצות וגם מזכיר את הסטריאוטיפ של אמן הפועל באימפולסיביות. מאחר שהתערוכה אינה דחוסה כלל, ההצבה אוורירית והתחושה הכללית היא של לובן, היא ניצלת מהקלישאה המקשרת רישום אינטנסיבי עם בני אדם המתמודדים עם מצבים נפשיים מאתגרים. הדרה כזאת, מסיבות שאינן קשורות כלל לאיכות האמנות, מובילה גם להרחקה של אמנות מסיבות גזעניות, מעמדיות ובעבר גם מגדריות; כלומר, הוצאה ממרחבי האמנות הגבוהה של כל מי שלא ענה על תכתיבי הנורמה של הזרם המרכזי.

בלבן מודעת היטב לסוג השיוך הזה. שמות עבודותיה, כמו "השמים תהום תחתיו", "התפקעות" או "תשוקות" (כולן מ-2009 ועשויות טוש על מזוניט או נייר), מרמזים על מצבים גבוליים, על הליכה על פי תהום.

מרבית העבודות מצוירות בטוש שחור ואפור. הטכניקה מזכירה את העבודות של סימה מאיר, המציירת בטושים צבעוניים, בדרך כלל על פורמייקה מבריקה; אך אם מאיר מחקה בדרך כלל תכי רקמה, הקווים הספירליים של בלבן מתקשרים למסורת של שרבוט שמסמנת תנועה וגיטוש.

"מכונת רישום"

ב"תשוקות", המורכב על ראש עמוד הגלריה, מצוירים דימויים שבין שורש צמחי לדמות אדם; מסוג ההכלאות הנקשרות לרפואה ולמיתולוגיות מערביות ומזרחיות כאחת. הדמויות מחוברות כשרשרת זו לזו וכשהן כמעט מקיפות את העמוד הן מזכירות את קישוטי כותרות העמודים, מאז העת העתיקה ועד לבנייה הניאו-קלאסית. ההקשרים הרחבים-פרומים של בלבן יחד עם האסתטיקה המובחנת שהיא משתמשת בה, הם שהופכים את האמנות שהיא מציגה כאן למקסימה.

הפסל המרכזי בתערוכה, "מכונת רישום", הוא פקעת סבוכה של צינורות קפיץ ספירליים ממתכת, גוף המתקשר לדימוי של מוח. הוא תלוי מהתקרה בעזרת כמה קפיצים מתוחים; מאחדים מהם יוצאים עפרונות צהובים שנשארים תלויים בחלל - רישום לא ממומש - ואחדים ננעצים בקיר שעליו כבר מצוירים בטוש עיגולים בתוך עיגולים בדגמים החוזרים על עצמם, כמו היו סימוני מטרה.

בקטלוג התערוכה מוצג הפסל במונחים מיניים של גברי ונשי, שנראים מאולצים למדי. העבודה מתקשרת דווקא לאמנים הנוגעים בטכנולוגיה כחסרת תוחלת, כזו שנעשית מורכבת ולא פחות מכך מופרכת, כמו בעבודות של הצמד השווייצרי פישלי ווייס. האלימות שבפקעת החוטים, הנראית כאילו היא עלולה להתפרק בכל רגע, נדמית בעיקר כמצב של איבוד, שיבוש והרס של ליבה כלשהי, כוח משיכה פנימי שאיחד את כל הפקעת.

"בניין החללית" השכוב על צדו מעוקר מגורם הכוח המרכזי של חלליות ומגדלים, גופים שמזכירים את סיפור מגדל בבל, מיתוס ההתגרות הראשון של האנושות בכוחות שמעליה.

העבודה הצבעונית הצפופה, שבה קווים סרוגים-ארוגים כמעשה תחרה, מזכירה את יצירתו של גבריאל כהן (המוצגת לעתים רחוקות וכמעט תמיד בהקשר של אמנות המכונה נאיבית, אף שקריאה מפוכחת של עבודתו מוכיחה שהיא רחוקה מאוד מכך).

"בניין החללית"

ההקשר התקופתי של היצירה של בלבן בולט. הרישום שלה מתקשר גם לעבודות של טל מצליח, של מאשה זוסמן ושל אתי אברג'ל (המציגה כעת בחיפה). שלוש אמניות אלה עוסקות ברישום כמדיום רגשי, גועש ולא רגשני. יצירתן אינה תלויה בגורמים חיצוניים (בניגוד לווידיאו למשל הדורש מקום ותנאי הקרנה) ונעה בין זיכרון הרישום כלימוד, כבסיס בכל אקדמיה מסורתית לאמנות, לבין הרישום כהשתחררות ממשקל העבר. העובדה שמדובר בשלוש נשים היא רק ספק מקרית. הדמיון לסריגה, לרקמה, למלאכות מונוטוניות, משותף לשלושתן, וכך גם התחושה המרכזית של חיפוש וסריקה אחר השדה הפנימי. המכנה המשותף הוא אמנות שפועלת באמצעים טכנולוגיים לא-מתקדמים (לואו-טק) והקו משמש בה סייסמוגרף רגשי וגם קש להיאחז בו. באופן דומה, התערוכה של בלבן שכולה רישום - רישום על מזוניט ונייר, רישום בחלל והתוויה רישומית באופיה של החלל כולו - היא הזדמנות לחשוב על כיוון; כמעט תנועה בתוך הרישום.

יעל בלבן - "התקפת רישום". אוצרת: דרורה דקל. גלריה כברי, שישי 10:00-13:00, שבת 19:00-21:00, 10:00-15:00 ובתיאום טלפוני